

HALIA.

Megjelenik kivétel nélkül mindennap.

Szerkesztik:

MILE PÁL és BENEDEK GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 2576. szám alatt.
hová a lap szellemi és anyagi ügyeit
illető dolgok küldendők.

Kiadók:

a lap tulajdonos szerkesztők.

Az előzetési és hirdetési díjak
úgy a kiadóhivatalhoz, mint a Csokonai
nyomda- és kiadó-részvénytársasághoz
is küldhetők.

A bérlet kezdete.

Folyó sz. 6.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Bérlet 1-ső szám
(páratlan.)

Csütörtökön, 1896. október hó 1-én

OTTHON

Dráma 4 felvonásban. Irta Sudermann Hermann a „Besület“ szerzője. Fordította Márkus Miksa.
(Rendező: Komjáthy.)

S Z E M É L Y E K :

Schvartze nyugalmazott alezredes	Szilágyi V.	Beckmann nyug. tanár	Vághó J.
Magda) első házasságtelti gyermekei	Komjáthyné	Klebs nyug. tábornok	Bartha J.
Mariska)	Szabó Irma	Klebsné	O. Kiss Julia
Augusta	F. Csígházi Etel	Ulrichné törvénysz. igazgatóné	Kovács F.
Wendlofszky Miksa hadnagy	Deési Alfréd	Schürmanné	B. Némethy J.
Wendlofszky Franciska	Kiss Irén	Teréz szobaleány	Cserényi Adél
Hefterding lelkész	Komjáthy J.	Egy férfi	Makray Dénes
Dr. Keller kormánytanácsos	Vidor Dezső	Egy nő	Rácz Mariska

Történik egy vidéki kerületi székvárosban. Idő: jelenkor.

Jegyek előre válthatók d. e. 9-12-ig. d. u. 3-5-ig a színházi pénztárnál.

Helyárak: földszinti és I. emeleti páholy 9 korona (4 frt 50 kr.) Családi páholy 12 korona (6 frt.) II. emeleti páholy 6 korona (3 frt.) I. r. támlásszék az első négy sorban 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) II. r. támlásszék V-X-ig sorig 2 korona (1 frt.) III. r. támlásszék XI-XIV-ig sorig 1 korona 60 fillér (80 kr.) Emeleti zártszék a két első sorban 1 korona 20 fillér (60 kr.) a többi sorban 1 korona (50 kr.) Földszinti állóhely 80 fillér (40 kr.) Tanuló és katonajegy a földszintre 60 fillér (30 kr.) Karzat 40 fillér (20 kr.) Vasár és ünnepnapokon 60 fillér (30 kr.)

Pénztárnyitás 6 óraker. Kezdeté 7, vége 9^{3/4} óraker.

Holnap pénteken 1896. október 2-án bérletiszünetben leszállított helyarakkal:

Toldi Miklós

eredeti történeti színmű 3 felvonásban. Irta: Szigeti József.

Szombaton, október 3-án fényes kiállítással itt először bérlet 2-ik (páros) számban :
A királyné dragonyosa operette.

Komjáthy János, igazgató.

Kunz József és Társa

CZÉGNÉL, KISTEMPLOM-BAZÁR.
Szőnyeg, függöny, butorkelme, viassos vászon, lycium, ágy és asztalterítők, fanell takarók, löpörcsők paplan és matraccok
jutányos szabott áron ajánlítanak.

Sudermann „Otthon“-a.

— A mai előadásról. —

Debreczen, 1896. okt. 1.

Az új igazgató tulajdonképeni bemutató előadásul az „Otthon“-t választotta. Közönségünk ismeri már a számpárló a darabot; de hogy a mai előadás készen találgat bennünket, bizonyára nem lesz érdekes telen, ha Sudermann e drámáját emlékeztetünkben elevejtjük.

A tartalom röviden ez: Schwartz alezredes Magda nevű leányhoz hozzá akarja adni a helybeli lelkészhez s minthogy az vonakodik, elúzi a házát. Magda énekesnővé lesz, a szülei házzal megszakít minden összeköttetést, s mintán a ledér Kellerrel folytatott viszonyából kiábrándul, pályáján a legmagassabbba küzd fel magát. Így kerül szülővárosába egy hangversenyre. Miatta mellőzött atyja a vissza-utasított lelkész közbenjárására találkozik a tévedt leánnyal (kit különben ő maga üldözött el) s megtudván gyermekének bűnös előéletét, minthogy annak jóvátételére leánya rá nem áll, bánatában és mérgeben a gruta megit.

Pésmélyei tehát: egy apa, ki katonai subordinátó alá veti családja tagjait is; egy leány, ki e subordinátóknak nem engedelmességében, kibotakít a világba, atyai átokkal sújtva; egy lelkész, a család barátja, Magda kérje, ki miatt származik lényeg minden baj; végre egy világi, a mai fajtából. A többi személyek mellékesek, semmi befolyásuk a darab eseményeinek a menetére.

Szándekosan mondottam *eseményeket*, mert a darabnak *cselekvénye* tulajdonképen nincs. Minden véletlenül történik. Már maga az is véletlenség, hogy szerep olyan apra tudott találni, ki leányát elüzeni képez csak azért, mert neki olyan dolgokban nem engedelmkedett, a melyben, ha már épen kenyértörésre kerül a dolog, a gyermek szülőinek engedelmességgel nem is tartozik. Hogy egy apa leányát olyan férfhoz erőltethesse, a kit az végkép nem szenvedhet, erre neki sem az apa kötelesség, sem a morál, sem a társadalmi közelfogás jogot nem ad. Nem a katonaság subordinátója sem, mert hiszen az köztudomású dolog, hogy a feltétlen parancsolat-hoz és engedelmességhez szokott Mars-fiak gyermekeikkel szemben sokkal legyábrabb szívűek szoktak lenni, mint a legpipogóbbnak látszó civil. Tehát, ismételtük, hogy merő véletlenségből bukkant rá Sudermann az elvörös élfölduralmi rettenetes apára, a ki a subordinátó sérthetatlensége kedvéért egész egész családi boldogságát feldulni. Már maga és körülmény elhibázott teszi a dráma kiindulási pontját, mert hiszen a drámai hősnék egyének, individuumnak kell ugyan lennie, de általános, magasabb erkölcsi eszme szolgáltatásban kell állania; s különben, ha kicsinyes szempontból, vagy épen személyből forgatja fel a közrendet, bolondnak, örülnek tekintjük s e szempontból bíráljuk meg.

Megelőződnék, ha legalább a további fejlemények az apának az örüléssel páros cselekedetéből folytának. De a helyett mit látnék? Azt, hogy a Schwartz-familia a vallás eszméitől megvagasztalva nyugodtan élne és halna meg, ha *véletlenül* a kis város arra a gondolatra nem jönné, hogy fényes concertet rendez s erre a híres milánói énekesnőt is meghívja. Ugyan mi lett volna a drámból, mi következménye lett volna a Schwartzé — mondjuk — tragikai vétségnek, ha a kis város intelligentiája osetleg a szerzőnek segítségére aem siet? Hiszen ez

nem egyéb, mint deus ex machina, a minek pedig a drámából helye nincs!

De hiszen ez Sudermann előtt mellékes, ő nem annyira drámát akart írni, mint inkább mesét, kitálalni egy társadalmi problémának a fejtegetéséhez, a melynek megoldását utóvégre is elmulasztja, vagy ha a dráma végét megoldásnak tekintjük, az bennünket ki nem elégíti. — Azt a kérdést fozogtet ugyanis: van-e oly nének a tisztességes társadalomban helye, ki e társadalmi conventionalis elveit lábbal taposva, tehetőségével dicőseggel és független állást biztosít magának? vagy a bukkott nének van-e joga elnézést követelni akkor, mikor bukása tulajdonképen önhibáján kívül történik? De a felelettel Sudermann ados marad, s így mívve, még mint társadalmóléletpolitikai értekezés sem állja ki a kritikát.

Jellemeinek hibáit megalkotása már az oddig mondottakból önként követhet. Az egyetlen Magdát az, ki részvétünket, érdeklődésünket feléleszti. Hogy szerelm dolgában atyai beavatkozást nem tűr, elismerésünkre adozunk neki. Hogy szert, szerelmében bizik, természetesen tartjuk, hiszen fiatal s a szívnek szerelme szükségse van. Hogy csalódik, s csalóadásban elkeveredik; részvétinkre teljes mértékben érdemeséssé teszi magát. Mikor pedig elkeveredésben a silytetés helyett a dicőseggé utárra lép s ezzel megmutatja, hogy mindazoknak felelős, kik élete megromlásra törekedtek: erkölcsi igazságszolgáltatást követel érzésünk nagy kielégítő. Eddig Magda jelleme hibátlan, következetes, önmagához hű. De illúzióknak még itt sem lehet teljes, Sudermann ez egyetlen rokonszenves alakját is igyekszik bemoeskolni, mikor azt vallatja vele, hogy Kelleren kívül másokkal is volt viszonya. Ezzel a közönséges kalandornők niveau-jára silyvesztí hősömet, kinek számdara nincs többé a számközségen és az önkéntelenül előtörté udorodások miatt semmi érzésünk.

Schwartzról, a diühögő német alezredesről már szözlöttünk; ő gyászrienk hőbortos különec, kinek a subordinátó mindenlehetlen imádsát ostobaságnak tartjuk s rendkívül idegességtől látva egyáltalán nem eszólakozunk, hogy végre is a gruta megit. Normalis észjárás mellett nem lehet feltönnünk egy alezredesről, hogy nem bírja belátni eszelekedetének égbekilláló igazságtalanságát, nem tudja kiszámítani annak következményeit. Az a fellegőssé pedig, hogy családja szentesültségét elüldözti, kitaszított, megtagadott gyermekének tulajdonja, holott mindennek az ő subordinátionalis hőbortja az oka: rövidszégen kinek igazságszeretőnek teljes hiányát is bizonyítja. Schwartz lehet az életben, de a drámában nem való, mert neki nem eszméi, nem elvei, csak bogarai vannak.

Heffterling, a lelkész és *Keller*, a kormánytanácsos vannak még, kikről, mint drámai személyekről szólni lehet. Mindkettő képtelen alak. Az egyik eszma idealismus, eszma lélek, kinek bölcsességét, türelmét, hivatása iránt való szinte lihetetlen odaadást eszóljuk-e inkább, nem tudjuk; a másik egy gyáva piperkész, egy lelketlen szörén, közönséges járdataposó, kibem nemesak becsületesség, de semminem emberi érzés nincs. A lelkész, végtelen emberszeretében megfeledezük minden sértésről s az irás tanításához hiven kenyérről dobtja azt, ki őt követi; Keller, a ki enyikuss szentesüléssel közelodik a szegényen oldobott, de azóta megzavargodott Magdához, esak hogy annak szaggyona utján posztíhoz jusson, még ebben az aljasságban is megfoghatatlanul következetlen, mikor saját tőrésve

SCHWARZ ILMOS

BUTORGYÁROS DEBRECZENBEN N.-Várad-u. 2038.

ajánlja dusan felszerelt saját gyártnyúvú bútorait

a n. é. közbnség saives figyelmébe.

ellenében Magdának oly feltételeket szab, a melyekről előre tudhatja minden vízesésüége mellett is, hogy azokba beleegyezni nem fog. E tulajdonoknál fogva e két alak képtelenség s még inkább azzá lesz a miatt, hogy indokolva nincsenek.

A többi alakok figuránsok csak. Miksa salutál és megy örökké; Mariska csak sópánkodik; az alvezredésné, nővére a vénkisasszony, a kávévénéknek egytől-egyig bamba, együgyű német kisvárosi, életfelen figurák.

Mindenesetre nagyon kíváncsiak vagyunk az előadásra. Magda és a lelkész szerepe elég hálás; nagyon sok függ az alakítástól, mellyel sokat lehet javítani. Az is nagyon fontos, mennyiben tudják beleképzelni a szereplők magukat abba a milieu-be, honnan a dráma tárgya merítve van.

G. I.

Színházi hírek.

— Társulati gyűlést tartottak tegnapi reggel 8 órákor színeszínben, a végéből, hogy a minden teli évad kezdetén szokásos bizalmi férfit és a színi bíróság tagjait megválasszák. A bizalmi férfi ellenőrzését gyakorol a központi színeszínegyesület megbízásából a társulat belügyi felelt, a bíróság tagjai pedig, minden hó 1-én és 16-án a belügyminisztérium által szentesített törvények szerint szabják ki az elkövetett vétségek felett (késésk, rendtelenségek stb.) a büntetést. A társulat tagjai ölikön az igazgatóság felszámában jelentek meg. Komjáthy alakulása híván fel a tagokat, előnké egyhangulag: *Békéssy Gyulát*, jogyzóvé: *Benedek Gyulát* és szavazatszedővé: *Nyitrai Sándort* választották meg. Megjelölték a szavazás, bizalmi férfuva szavazattöbbséggel: *Szilágyi Vilmos* választották meg; rendes bírókká: *Békéssy Gyula*, *Nagy Imre*, *Makray Dénes*, *Nyitrai Sándor*, *Szilágyi Miklós* és *Arpád*. Potbírókká: *Pispóky Imre* és *Kiss Pál* választatták meg.

— Délutáni előadások a debreczeni színházban.

Közül öt év, hogy a vidéki színeszínemlő divatba jöttek a vasár- és ünnepparti délutáni előadások. Előbb elsősorban egyes nagyobb színházaknál foglalt tört, utóbb az összes színtársulatoknál gyakorlatba jött. Csakjára a debreczeni színház maradt az ideig kivétel, csak itt nem tartattak még délutáni előadások. A sajtó annyira partfogásába vette a délutáni előadások tartását, hogy ennek biztató és kíváncsi szavára a bécsi Burg-színháznál is tartanak ünnepparti délutáni előadásokat és harcolnak helytérny mellett, hogy ez eszme a budapesti nemzeti színháznál is megvalósuljon, miután a népszínház is már tavaly megkezdte és a Vigszínház is e télen fog rendezni délutáni előadásokat. A délutáni előadások ezéja az alsóbb néposztályt és a gyermekeket szoktatni a színházba járásra, módot nyújtva nekik, hogy a majdnem félre leszállított árak mellett az előadásokat könnyebben látogathassák; ezéja továbbá mulatva tanítani, oly műveket hozván szíre, melyek a fiatal, fogékony lelkekre nagy hatással vannak, megkedveltetve velük a színeszetet, növelve bennük a szépíróvészetek iránti szeretetet. Kétségtelen, hogy ez előadások az alsóbb néposztályra is jó hatással vannak, mert kisebb jövedelmű egyéneknek is alkalom kínálkozik a színművészet iránti szeretet fejlesztésére az által, hogy mód nyújtatik kevesebb áldozattal a színházba járásra. A vidék nagyobb városáiban, mint pl. Szegeden, Aradon, Győr-Sopronban, Miskolcon stb. már megvannak a délutáni előadásoknak a maga rendes közönségei, örömmel tudunk délutáni és rendez előadásokra a helyett, hogy ezt az időt korecskában töltsek el.

Komjáthy János folyamodott a belügyminisztériumhoz az iránt, hogy az előadások tartása itt Debreczenben is engedessék meg és a napokban jött meg az engedély. Az első délutáni előadás október hó 11-én vasárnap délután 3 órákor tartatik meg, ha talán eleinte, mint szokatlan dolog, kevésbé látogatra, de hisz-szük, hogy rövid időn Debreczenben is meg lesz az előadások rendez közönsége, mint másutt. Üdvöslük desék igazgatónak ez uj eszme kiviteléért és kívánjuk, hogy találja ügyeszeretéknek gyümölcsöt abban, hogy az előadások közönségét mielőbb megteremtve lássa.

— Az első drámai premiere kedden f. hó 6-án lesz színházunkban. Szírekerül az alkalommal: *Rafael Várady* Antal drámája. A darabot részletesen fogjuk ismertetni, addig is annak az elmondásra szorítokozunk, hogy az előadás alkalmával fogja bemutatni Komjáthy újonnan festett díszleteinek egy részét. Főbb szerepeket játszanak benne: Komjáthy (Rafael), Komjáthyné, (Antonio) Molnár Rózi (Stella), F. Csigaházi Etel, Benedek, Szilágyi (Chrysostomos) Bartha, Halmi M. Szabó I. A darabra nagy gondot fordított Komjáthy színgazgató, ugy hogy a legjelentekelősebb szerepek is előrendű tagok kezében lesznek; fényes lesz a ruházat, különösen a püspök ünnepi ornátusa, mely teljesen valódi szövetből készült.

— Bukow a székelyek hóhéra. Hétfőn e hó 5-én kerül szíre *Bukow* a székelyek hóhéra eredeti népszínmű, mely a esáingó népeletről van merítve. Kivalóbb szerepeket játszanak benne: Komjáthy, Békéssy (czimzserrep) Molnár Rózi, F. Csigaházi Etel, Kaposy Józsa, Rubos Arpád, Sziklay, Bartha. A III-ik felvonásban eredeti esáingó tánczot jár a karszemélyzet és balettánczozók, Makray Dénes vezetés alatt, ki a tánczot betanította.

A Thália előfizetési árai:

Okt. 1-16l 1897. ápril 30-ig	5 frt
Okt. 1-16l 1897. jan. 15-ig	2 frt 50 kr.
Egy óra	80 kr.
Egyes szám ára	10 kr.
Védikre az árak többlete	2 frt 20 kr.

Az egyes számok napoként vehetők a színházi pénztárnál és tözskében.

A „Thalia” kiadóhivatala.

Üjdonságok az őszi idényre női divatszövevényekben, színes selymekben, díszekben **legolcsóbban beszereshetők Szabó Lajos fia** czégnél.

Ripacs.

Czinka Pannáról.

Czinka Panna hegedűje
Négy zengő hór rajta —
És mindenek olyan edes,
Mint pirosló ajka.

Zilált haja éjszakája
Feketébb, mint ében —
S hívós szeme ragyogóbb, mint
Főnn csillag az égen . . .

Hegedűje, ajka, szeme, —
Rengő-ringó fűrtje
Gondosan a természetből
Karikába gyűrve . . .

Mindenik egy világot ér
Örök üdvvel telve, —
Mert benne sír, benne ragyog
A szabadság lelke . . .

Panna, Panna, huzd csak azt a
Harcza hívó nótát —
Áldja meg az örök Isten
Valamennyi kótát! . . .

Hadd tanuljunk lelkesülni,
Lelkesülve tenni:
A hazáért, szabadságért
Fényes acélt fenni!

S szállni újra háboruba,
Halálthozó langba
A hol édes hegedülnek
Riadója járja . . .

Függetlenül szabad háza
Férő lelkeink álma . . .
Huzzad, huzzad, Czinka Panna,
Tied lesz a palma! . . .

Oh, hogy ez csak álom . . . álom,
Elkomorít mélyem —
Zug a taps és Kállaynak
Én is mondom — éljen!

(Debreczen, színház.)

Kettőgi Fridolin.

Színpadai örültségek!

(Féltörétesek, nagymondások a színpadon.)

I.

Sugó.

Térdre magad, rabló! az
oly emberek mint én, emelt
fővel fogadják a halált.
(Erdő szíjva.)

Színész.

Térdre magad, rabló! az
oly dicse, nemes, nagyloklú,
vitéz férfiak, mint én —
Moral Gyűgy — — sohasem
halnak meg!

II.

Cecó! ne bészite!
(Utolsó szerelem.)

Caeszkó! ne bészite!

III.

Az elmúlt napok esemő-
nyei, mint egy frült pano-
ráma vonulnak el szemem
előt.
(Arany ember.)

Ugy érzem magam, mint
egy frült panoráma.
(Gerőfi.)

IV.

Mint nyakvas maradt nyak-
kamban a törött lant.
(Makranczos hölgy.)

Mint nyakas — nyakvas
— — a nyakat — — ugy
törte össze a nyakamat a
törött lant.

V.

Éljen inkább száraz ke-
nyéren és vizen.
(Bánk bá.)

Éljen itt szárazon — —
kenyéren! . . . víz nélkül!

CSOKONAI NYOMDA- ÉS KIADÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG DEBRECZENBEN, Főpiacz, Simonffy-ház.

Ajánlja a modern nyomdászati követelményeknek megfelelően berendezett s megnagyobbított

K Ö N Y V N Y O M D Á J Á T

mely újabbán a legdiszesebb betűkkel szaporítottatott s a legkényesebb igényeket is kielégitheti.

ÁRAINK HATÁROZOTTAK, OLCSÓK.

K Ö N Y V K Ö T É S Z E T Ű N K

a legizlesebben teljesít minden e szakba vágó munkát, a legogyszerűbbtől a legdiszesebbig.

Imakönyvek, diszalbumok és emlékkönyvek

csont-, bőr-, bársony-, selyem- és vászon-kötésben, arany vagy ezüst díszítéssel.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítünk.